

Max Weinreich, Homer's Iliad. Yudishe Velt, 1915 vol. 2, pp. 166-179, [available here](#).

This document is formatted for large-size A3 paper for readability.

פון האמערס „אליאדע“.

די דאזיגע ארבייט ברענג איך א מתנה
ווי א סימן פון דאנקבארקייט מיין לעה-
רער אין דער גריכישער שפראך, דעם
פראפעסאר פון פעטערבורגער אוניווער-
סיטעט סאדעאוש זייעלינסקי.

האמערס „אליאדע“, וואס א פראפע פון איהר געבען מיר איצונד-
דעם יודישען לעזער, פארנעמט אין דער וועלט-ליטעראטור, ווי עס איז
בעוואוסט, איינעם פון די פפאריגסטע ערטער. אינאיינעם מיט דער „אדיסיי“,
דעם צווייטען גרויסען ווערק, וואס איז געקומען צו אונז פירושא פונם גרי-
כישען אלטערטום, איז די „אליאדע“ אין משך פון טויזענטער יאָהרען
געווען אן אוצר פון וויסען פארן געלערנטען, א קוואל פון שענקייט –
פאר פאעטען. אין די דאזיגע ביידע פאעמעס האט זיך אפגעשפיגלט נישט
נאר דאס היימישע לעבען פון די אלטע גריכען, נישט נאר וייער מלוכה-פירערונג
און וייערע מלחמות, נאר אויך יענע גוואלדיגע רייכקייט און בולפארביגקייט
פון רעליגיעזע און מאדאלישע בעגריפען, פון וועלכער מיר ווערען נשתומם
פון היינטיגען טאג.

מכא דעם, ווי אזוי ס'זינגען אויפגעקומען די דאזיגע ביידע פאעמעס,
זינגען ארויסגעזאגט געווארען די פארשיידענסטע השערות. אין אלטערטום,
נאך פון אלכסנדר מוקדונים צייטען, איז מען געווען זיכער, אז דער בלינדער
דיכטער האט ער (א זון צי א תלמיד פון מינאן) איז טאקע אליין דער
מחבר פון דער אליאדע און דער אדיסיי. אבער אז מען האט אנגעהויבען
גענויער פארשען דעם טעקסט פון די ביידע פאעמעס און בעמערקען די פיל
סתירות אין זיי, האט מען אנגעהויבען מסופק ווערען, צי איז טאקע האמער
דער מחבר. נאר די ערשטע אמת-וויסענשאפטליכע אויספארשונג וועגען דער
האמער-פראגע איז אנגעשריבען געווארען ערשט צום סוף פונם 18-טען
יאָרהונדערט דורכן בעדיהמטען הייטשען פילאלאג פרידריך אייגוסט וואלף.
אין זיינע Prolegomena ad Homerum האט ער מיט א סך בקיאות
און שארפזינגקייט געמאכט א פולקומענע איבערקעהרעניש אין אלע פרי-
הערדיגע השגות וועגען דעם אויפקומען פון די האמערשע פאעמעס. מכא וואלףס
טעאריע איז געווארען א גרויסער ויכוח, און דאס האט געבראכט דערצו, אז
מען זאל נאך א מאל קריטיש דורכגעהן דעם גאנצען האמער און אויס-
פארשען איהם גרינדליך פון אלע זייטען. דערפון האט זיך די היינטיגע
וויסענשאפט אפגעשטעלט אויף פאלגענדען שטאנדפונקט. נאך דער טרא-
יאנישער מלחמה (וועגען וועלכער ס'ווערט דערצעהלט אין דער „אליאדע“)

האַט מען געזונגען צוויי ציקלען העלדענלידער אין די גריכישע שטעט פון קליין-אזיע: וועגען די גבורות פון די קריגס-לייט און די בלאַנדזשענישען פון די קעמפער, וואָס האָבען זיך אומגעקערט אַהיים. אין 10-טען יאָרהונדערט פאר קריסטוס האָט זיך פּעוויזען דער גרויסער היכטער-גאָן האַמערס (דאָס איז טייטש: צונויפנעמער, פאַראייניגער), וואָס האָט פון די צעווייטע און צעשפרייטע לידער פּעשאַפֿען צוויי גרויסע פּאָעמעס און אריפּגעבויט זיי אויף די צוויי וויכטיגסטע מאָמענטען: אויפֿן צאָרן פֿון אַכילעס (די „איליאדע“) און אויף די וואָגלענישען פון אַדיסיי (די „אדיסייע“). די פּאָעמעס זינען אויף אויף ווייטער געבליבען ניט פאַרשריבען, און דער מיטטער גופא, ווי אויף זינע תלמידים, פֿלעגען נאָך אַ לאַנגע צייט דערנאָך אויסווייניג זינגען די לידער ביי די סעודות פון די קיניען און בעת די רעליגיעזע ימים-טובֿים. אָבער הויז ווי די זינגער פֿלעגן אַמאָל מקצר זיין דעם טעקסט, אַמאָל מוסיף זיין זייערע אייגענע שירים צו דער „תורה שבעל-פה“, האָבען די אַטענישע געזעצגעבער פאַרנומען זיך מיט פיקסירען דעם טעקסט פֿון ביידע פּאָעמעס. נאָר ערשט ווען די געלערנטע אין אלכסנדריא של-מצרים האָבען אָנגעהויבען פאַרשען דעם גריכישען גאַציאָנאַל-עפּאָס, איז איינגעשטעלט געוואָרען אַ קריטישער טעקסט, וואָס דינט נאָך עד-היום פאַר אַ מוסטער. אין יענער צייט האָט מען אויף צעטיילט יעדע פּאָעמע אויף 24 געזאָנגען, לויט די 24 אותיות פֿונעם גריכישען אַלף-בית.

איבערזעצונגען פון האַמער, טייל פראַנצאזישע, טייל מיטן משקל פון אַריגינאַל, געפֿינען זיך כמעט אין אלע אייראָפּעאישע שפראַכען. דערפֿון קאָנען די איבערזעצער האָבען פאַרשיידענע פונות. ווערט, למשל, אַן איבערזעצונג געמאַכט, פֿרי מען וואָל זי פּענוצען אין די שולען, דאַרף דער איבערזעצער אַכטונג געבען קודם-כל, אַז ער וואָל ניט אָפּטרעטען אפילו אויף אַ האָר פֿון אַריגינאַל; צי איז די אַרבייט אַרויס שטען אויף — דאָס איז דעם איבערזעצער ניט נוגע. חוץ דעם זינען אָבער פאַראַן אין אַ סך שפראַכען פּאָעטישע איבערזעצונגען; זיי שטרעבען ניט אַזוי צו גענויקייט, ווי צו קלאַרקייט און שענקייט. אַזוי ווי מיר האָבען נאָך דער-ווייל ניט קיין שולען, וואו מען וואָל לערנען גריכיש, האָב איך זיך ניט לאַנג געדאַרפט קווענקלען, וואָסער שיטה אויסצוקלײַבען. דערפֿון האָב איך זיך דאָך געמיהט איבערזעצונגען פֿינקטליך דעם געדאַנקען-גאַנג, דעם גייסט און די אויסדרוקען פון טעקסט, אַזוי אַז מען האָט דאָ צו טון ניט מיט אַ „בעאַרבייטונג“, נאָר וואָס מען אָן אמת'ער איבערזעצונג. איבערגעזעצט האָב איך דירעקט פֿון גריכישען אַריגינאַל און געדאַלטען זיך ביי זיין משקל, בייים זעקס-פּויטיגען העקסאַמעטער. דערפֿון איז אויסגעקומען פאַרענטפֿערן איין קשיה. דער גריכישער העקסאַמע-

טער בעשטעהט פון זעקס „פֿיס“, וואס יעדערער פֿון זיי קאָן זײַן אָדער אַ דאקטילום (אײַן לאנגער טראָף, אויף וועלכען עס שטעהט די טראָפּ, און צוויי קורצע: — — —) אָדער אַ ספּאַנדעאום (צוויי לאנגע טראָפּען — — —) ווי מען זעהט, איז אין גריכיש אײַן לאנגער טראָף גענלעך צו צוויי קורצע; אין יודיש זײַנען אָבער קײַן לאנגע און קורצע טראָפּען נישט (לכל הפחות, אינעם זײַן פון גריכיש), פונקט ווי אינעם הויכ מאָדערנע שפראַכען. בײַ אונז וועט דעריבער אַ בעטאָנטער טראָף מיט אַ נישט-בעטאָנטען בילדען נישט קײַן ספּאַנדעאום, נאָר אַ כאַרעאום (—). פֿרעגט זיך: צי קאָן אין אַ העקסאמעטער אַ דאקטילום סאַרביטען ווערען דורך אַ כאַרעאום? פון גריכישען שטאַנדפונקט איז דאָס לחלוטין איממעגליך. איך האָב דעריבער אָנגענומען דעם פֿרינציפּ, אז אַ מאָדערנער העקסאמעטער דאַרף בעשטעהן נאָר פון דאקטילען. אָנב, לײענט זיך טאַקע אַזא העקסאמעטער אַ סך בעסער. נאָר נאָך אַ צעווער און אין אנדערע אויסנאַמס-פאַלען בענוץ איך טיילמאַל דעם כאַרעאום, ווייל דערפֿון ליידט נישט דער ריטם.

די שפראַך פֿון דער איבערוועזונג האָב איך געפרובֿט מאַכען, ווי ווייט מעגליך, פֿאַלקסטימליך — פונקט ווי דער אַריגינאַל אליין שפּאַצירט נישט אויף יענע שטאַלצען, אויף וועלכע מאַנכע איבערוועזער (פֿאַם אין דײַטש, גניעדיטש אין רוסיש) האָבען איהם געוואָלט אַוועקשטעלען. בײַ מיר איז „זעהער“ תמיד צוויי-טראָפּיג, „צעווישען“ כמעט שטענדיג דריי-טראָפּיג. דאָס פֿאַלק רעדט אַזוי, דיכטער (פֿיאליק, איינהאַרץ) שרײַבען אַזוי; זײַנען מיר נישט מחויב צוליב אונזער איצטיגער צעקאַלעטשעטער אַרשאַנאפּיע קאַלעטשען נאָך די שפראַך אויף*.

איך פרעג דאָ ערקלערונגען פון עטליכע ווערטער. אַטענע — געטין פון חלמה און פֿון פֿרויען-מלאכות; אַ טאַכטער פֿונעם אויבערשטען גאָט צעאום. — אַרטעמיס — אַ געטין פון געיעג, אַ טאַכטער פון צעאום. — אַרגאָס — אַ גריכישע פֿראַווינק, דאָס לאַנה פֿונעם קיניג אַנאַמעמנאַן, דעם זוהן פון אַטרעאום (דער „אַטריד“); די הויפטשטאָט איז געווען מיקענע. — אַלקיאָנע — דער אײַזפויגעל; אין דער פֿאַנטאַזיע פון די אַלטע גריכען איז אויסגעקומען, אז דער דאָזיגער פֿויגעל, וואָס נישט אַרויס פון זיך מאַדנע אומעטיגע קולות, האָט זעהר צארטע און ווייכע

* מחמת מעטריש-ריטמישע טעמים האָב איך געמוזט פֿון „פֿערד“ בילדען אַ פֿיל צאָהל-פֿאַרם: „פֿערדען“. איך האָב זיך געשטיצט דערבײַ אויף אַשׁ, וואָס שרײַבט ער: געץ „הונטען“. — דאָס וואָרט „קניהען“ איז אפילו אויך נישט רעגולער (די ריכטיגע פֿאַרם — „קניה“), אָבער עס טרעפט זיך אויך אין אײַנער פון אײַנהאַרצ'ס לעצטע זאכען.

מאקס ווינרייך. - פון האַמערס „איליאדע“.

געפיהלען. - ארעם - דער גאט פון מלחמה. - אַהייסיי, - ווהן פון
לארעטעס - דער קליגסטער העלד פון די גריכען. - אַרַכאַמענאַס -
אן אוראלטע שטאט, וואו ס'האָבען זיך געפונען גוואלדיגע אוצרות. -
האדעס - דער גאט פון דער אונטערוועלט, צעאוס'ס א ברודער, דער
מאן פון פערסעפאניע; אויף די אונטערוועלט אליין. - העלאס -
דא אין דער פאָעמע נאָר איין גריכישע פראָווינק, ווי פטיע, ארגאס א. א. וו.
; שפעטער - גאנץ גריכענלאנד. - העלעספאנטאס (היינט:
דארדאנעלען) - דער דורכפלוס צווישען דער פאלקאנישער האלבאינזל און
קליין-אזיען. - העפייסטאס - גאט פון פֿייער. - טעטיס - די
מוטער פונם העלד אכילעס, די פרוי פונם קיניג פעלעאוס; א געטין,
א מאַכטער פונם וואסער-זקן נערעאוס. - טראַיע - א שטאט אין
קליין-אזיען. - מירמידאנען - דאס פאלק פונם העלד אכילעס. -
נעסטאר - דער עלטסטער פון אלע גריכישע העלדען. - עאס -
די געטין פון מאַרגענרויט. - עריניען - די געטינס פון נקמה. -
פאנטאס - דער ים. - פאסיידאן - דער גאט פון ים, צעאוס'ס
א ברודער, אָנגערופען „דער לענדער-צעטרעיסלער“. - פייטאן - דער
אלטער נאָמען פאר דער שטאט העלפֿי, וואו ס'האָט זיך געפונען דער אָהן
א שיעור רייכער טעמפל פון גאט אפאלאן. - קיפריס (אפראַדימאָס),
די געטין פון שענקייט און פֿון ליבע. - קראַניאן - דער ווהן פֿון
קראַנאַס, צעאוס.

איך וואָלט אייגענטליך געדארפט ברענגען א גענויע ערקלערונג פֿון
דער סיסטעם, לויט וועלכער איך האָב טראַנסקריבירט אין יידיש די גרי-
כישע נעמען; אָבער דאָס וואָלט פארנומען צו פֿיל אָרט - לאָז איך דאָס
איבער אויף אן אנדערש מאָל. מחמת געוויסע סיבות האָב איך אויסגעקלי-
בען פאר מײַן פראָבע-איבערזעצונג דעם גײַסטען געזאָנג. ער האָט
אין זיך, צווישען אנדערע, אכילעס'ס בעוואוסטע רעדע, וואָס האָט זיך
שוין אין אלטערטום קוגה-שם געווען פֿון די גריכען.

„איליאדע“ איז פֿלי-ספּק א שפעטערדיגער נאָמען. תחילת האָט די
פאָעמע געהייסען, קאָנטיג, „אכילעס'ס צאָרן“; ווייל אין איהר רעדט זיך
ניט וועגען דער גאנצער מלחמה ארום אליאן (טראַיע), וועלכע האָט
זיך געצויגען צעהן יאָהר, נאָר וועגען דעם „צאָרן פון אכילעס“, וואָס
איז אויסגעבראָכען צום סוף פונם נײַנטען קריגס-יאָהר. גיט קאָנענדיג אײַ-
נעמען טראַיע גופא, מאַכען די גריכען (אין דער פאָעמע הייסען זיי:
אכעער, דאנאָער, אַרגייער) אָנפאלען אויף די אַרומיגע שטעט און אינזלען.
דערפֿון איז גערויבט געוואָרען א יונג מיידעל, די מאַכטער פון אפאלאָניס
פֿהן כֿרײַזעס, און בעקומען האָט זי פאר א שקלאפֿין דער אויבערשטער פֿיהרער
פון גריכישען חיל, אַנאַמעמאָן. ווען כֿרײַזעס איז געקומען בעטען, מען

זאל איהם אומקעהרען זיין טאכטער, האט אנאמעמנאן איהם פאראנט מיט שפאט. האט כריוועס זיך געווענדט צו זיין גאט אפאלאן מיט א תפילה. ער זאל בעשטראפען די גריכען פאר דער עולה — און אפאלאן האט דערהערט זיין געבעט. ער שיקט א מגפה אייפֿן אכעאישען חיל; און די טרעפער זיינען מודיע, אז נאר דעמאלט וועט איינגעשטילט ווערען אפאלאנס גרימצארן, ווען מען וועט אומקעהרען דעם פהן זיינעם די טאכטער. אויף דעם סוף הויפט זיך אן א מחלוקת צווישען אנאמעמנאן, וואס וויל זיין שענע שקלאפין ניט אוועקגעבען, און דעם יונגען העלף אכילעס. אנאמעמנאן בע- שליסט זיך צום סוף איבערצובעמען דעם גאט אפאלאן, אבער אנשטאט דעם וועט ער אוועקגעמען ביי אכילעס זיין געשאנק, די שענע טאכטער פון בריוועאוס. אכילעס גיט זיך אונטער — די געטין אשענע האט איהם ניט געלאזט זיך נוקם זיין מיטן שווערד — אבער ער טוט א נדר ניט צו נעמען מער קיין אנטויל אין שטרעם קעגען די טראיאנער. ער בעט אויף זיין מוטער, די געטין טעטיס, זי זאל אוועק אויפן געטער-בארג אלימפ מיט א בקשה צום איבערשטען גאט צעאוס, אז ער זאל אויפריכט טען די טראיאנער, כדי די גריכען זאלען זעהן, וועמען זיי האבען אין אכילעס פארלוירען. צעאוס ערפילט די בקשה — און טרויעריגע טעג קומען אן פאר די גריכען. די טראיאנער האלטען אב איין נצחון נאכץ אנדערן — און שוין האבען זיי אפגעשמופט די גריכען צוריק ביי צום ברעג פון ים. די גריכען וואלטען אינגאנצען אומגעקומען, ווען ס'וואלט ניט צוגעבאלען די נאכט. אויף א ווילע איז דער קאמף איבערגעריסען. אבער די טראיאנער, וואס בראש פון זיי שטעהט דער העלדישער קיניג-וואן העקטאָר, האבען אנגע- צונדען א סך פֿייערן, כדי די גריכען זאלען ניט קאנען אנטלויפען; און אויף די טורמעס פון דער שטאט טראיע איז אויסגעשטעלט א שמירה, כדי מען זאל ניט אנפאלען אויף דער שטאט פון הינטען ארום.

אט אזוי האבען די טראיער געוואכט; און א גוואלדיגע אימה האט די אכעער בעפאלען, געווארפען אין אייזיגען יאש; טרויער, ניט איבערצומראגען, האט זיך צו די בעסטע פארקליבען. גלייך זיי ווען ס'ווערן אויף דעם פילפֿישיגען פאנטאס צוויי ווינטען, בלאזענדיג ביידע פון טראקישען ברעג, אי זעפיר, אי פארעאס, אַנקומענדיג מיט אמאל; ס'טוט א הויב זיך די כוואליע די שווארצע; ווארפענדיג ים-גראז א סך ארויס פון די זאלציגע וואסערס; פונקט אזוי האט אויף געשטורעמט דאס הארץ אין דער פרוסט פון אכעער. און דער אמירה, וואס זיין הארץ האט אן אומעט אגרויסער געענבערט,

האַט די העלשטימיגע הערפאלדען אַפגעוואַכט און ווי בעפילען
נאָמענטליך יעטווידען מאַן אַ רוף צו טון צו דער אַסיפּה.
אַבער אָהן רעש; אליין האָט ער אויף דאָ דערמיט ויף גע'עסק'ט.
אומעטיג איז די אַסיפּה געוועסען; האָט ויף אַנאָמענטאָן
אויפגעשטעלט, טרערען פֿאַרגיסענדיג, גלייך אַ שוואַרצוואַסערדיג טייַכעל,
וואָס לאָזט פֿון פֿעלזען פֿון שאַרפֿע ווין וואַסער דאָס טונקעלע פֿלייצען.
ערשט האָט ער אַפגעוואַכט שווערליך און נאָכדעם געוואָנט די אַרגייער:
„פּרייַנד, איהר אַרגיאיִשע פֿיהרער און רומרייַכע בעלי־עצה!
ס'האָט מיך דעם קראַנאָס'עם ווהן אין אַן אומגליק אַ שווערען פאַר-
פלאַנטערט,

צעאום, דער אַכזר; ער האָט דאָך מַבְטִיח געוועזען מיר פֿריהער,
אַז כּוועל צעשטערען צום סוף די מעכטיג־בעווענטמיגע טראַיע;
איצט אַבער גרייט ער אַ פּעלשונג אַ ביזע פֿאַר מיר און ער הייסט מיך
קומען קיין אַרגאָס אָהן פֿבֿור, נאָכדעם ווי פֿיל פֿאַלק איז געפֿאלען.
דאָס איז מסתם דער פֿאַרלאַנג פֿון איבערגעוואַלדיגען צעאום,
וואָס האָט פֿון שטעט שוין אַפֿילע די שפיצען די הויכע געפויגען
און וועט נאָך פּויגען לעתיד; ווייל ווין קראַפט איז תמיד די גרעסטע.
הערט־זשע איצט אויס, וואָס כּוועל זאָגען, און לאַמיר דערנאָך אלע
פּאַלגען;

לאַמיר אוועק אויף די שיפּען אין ליבליכען לאַנד פֿון די פֿאַטערס,
ווייל מיר וועלן ס'וויי־ס'וויין די פֿרייטאָסיגע טראַיע נישט נעמען.“
דאָס טער געוואָנט, און אַרום וויןען אלע געבליבען אַנטשוויגען.
לאַנג וויןען שטיל ווי געוועסען, פֿאַראַומערט, די ווהן פֿון אַכעער.
שפּעטער האָט אַט־וואָס געוואָנט דיאַמעדעס, דער רופּער אין שלאַכטען:
„כּוועל ויף, אַ ווהן פֿון אַטראַעאָס, דער ערשטער דיר שטעלען אַנטקעגען,
ווי ס'איז, אַ העלד, אויף אַסיפּות דער שטייגער; נאָר הער מיך אָהן צאָרען.
דו האָסט מיך פֿאַר די דאָנאָר אין אָנהויב געוידעלט פֿאַר שוואַכקייט,
זאָגענדיג, אַז אויף פֿין קריגשלאַף און פּחד'יג; צי דאָס איז אמת —
דאָס ווייסען נוצט די אַרגייער, די יונגע אַזוי ווי די אַלטע,

דיר האָט נאָר איינס פֿון די צוויי דער גרויסער קראַניאָן געגעבען:
ס'ברענגט דיר דוין סצעפּטער פֿיל פֿבֿור פֿון אלעמען, אַבער בעהאַרצטקייט,
וואָס האָט אַ גרעסערע ווערדע, האָט ער דיר פֿין איצט נישט געשאַנקען.
נאָרישער! מיינסטו דען טאָקע באַמת, אַז אלע אַכעער
וויןען פּחדנים און קריגשלאַף אַזוי ווי דו'סט דעמאָלט געוואָנט אונז?
אויב ס'ציהט דוין טאָקע דאָס האַרץ אוועק ויף צו שיפּען פֿון דאָנען, —
געה! ס'איז דיר אַפּען דער וועג, און ס'שטעהען די שיפּען ביים ים־ברעג,
וואָס וויןען, פֿיל אין צאָהל, מיט דיר פֿון מיקענע געקומען.

אַבער די אַנדערע פֿרעכטיג־געלאַקטע אַכעער פֿאַרבליבען

די יודישע וועלט.

דא, כל-זמן טראַיע וועט שטעהן; אין זאלען זיי אלע אפילו לויפן אוועק אויף די שיפּען אין ליבליכען לאַנג פֿון די פֿאַטערס, מיר אָבער, איך און סטענעל, וועלען קעמפּען דאָ ווייטער, ביז וואָנען מיר וועלען איינגעמען טראַיע; א גאט האָט אָהער דאָ געפראַכט אונז. "דאס טיער געזאָגט; ס'האָבען הילכג איהם צוגעשטימט אלע אַלעער, פֿון דיאַמעדעס, דעם פֿערדען-בעצווינגערס, דיבורים פֿאַרהייראט. אויפשטעהענדיג, האָט צו זיי זיך געווענדט איצט דער רייטערסמאן נעסטאָר:

"וזהן פֿון טידעאוס! אין שלאַכט ביסטו גרויס אין דין גבורה, און איצטער האָסטו אין ראַט אויף בעוויזען זיך בעסער פֿון אַלדיי חברים. קיינער וועט נישט אונטער אלע אַלעער די רייז דינע טאָדלעך, אָדער אַנטקעגען אַרויס; נאָר דו האָסט נישט דעררעדט דינע ווערטער. אמת, דו ביסט נאָך א יונגלינג, קאָנסט מינער א וזהן, אין דער יונגסטער, זיין לויט דין עלטער, נאָר דו האָסט פאַרשטאַנדענע ווערטער גערעדט איצט

פֿאַר די אַרגינאישע מלכים, וויל דו האָסט גערעדט, זיי געהעריג. אָבער לאַמיר, וואָס איך רייזם זיך צו זיין פֿון דיר עלטער, האָט זאָנען, און, אַגב, אויסשטייטשען אַלץ; עס וועט קיינער מיין רייז נישט פאַראַכטען, ס'וועט מיך אפילו דער העלד אַנאמעמאָן, דער הערשער, דעהערען. אָהן א משפּחה, זאָג איך, אָהן געזעץ, אָהן אַ היים דאָרף זיין יענער, וועלכער האָט ליב אין זיין האַרצען די שרעקליכע ברודער-מלחמה. אָבער לאַמיר זיך דערוויילע דער פינסטערער נאָכט אונטערגעבען און פֿאַר זיך אַנגרייטען עסען; און יעדערער זאָל פֿון די וועלטער זיך אינם גראָבען צעלעגען, וואָס ציהט זיך פֿון יענער זייט מויער. דאָס זאָג איך אָן אלע יונגלינגען; דו, ווידער, וזהן פֿון אַטראַס, געה אונז פאַראַויס אין דין צעלט; וואָרום דו ביסט דער אויפערשטער קינג.

גרייט פֿאַר די זקנים א סעודה; עס שטעהט דיר גוט אָן, ס'איז דיר פֿאַסיג. דינע געצעלטען מיט ווין זינען פֿול, וואָס אַכעאישע שיפּען פֿרענגען פֿון טראַקיען דיר אלע טאָג דורכ'ן פֿאַנטאַס צו פֿידרען; יעטוידען ביפּוד פאַרמאָנסטו, געוועלטיגסט דאָ איבער אַפֿולע. און ווען עס וועלען א סך זיך צוטיפקומען, פֿאַלג דעמאָלט יענעם, וואָס וועט די פֿאַסיגסטע עצה דיר געבען; וויל זעהער בעדאַרשען אלע אַלעער אָן עצה א קלוגע; שוין צינדען די שונאים פֿייערס א סך ביי די שיפּען; צי וועט דען דערמיט ווער זיך פֿרעהען? היינטיגע נאָכט וועט אונז אַלעמען ראַטעווען אָדער פאַרניכטען. "דאָס טיער געזאָגט, און אַרום האָט מען אויסגעהערט און אויף געפֿאַלגט איהם.

די יודישע וועלט.

איהם האט געענטפערט דערויף דער בעהערשער פֿון פֿאלק, אנאמעמנאָן:
 „זקן, נישט פֿאלש האַסן דאָ מיין פֿארבלענדעניש איבערגעגעבן.
 יא, כִּהאָב געווינדגט און איף לייקען דאָס גיט. עס איז מעהר ווערן
 פֿון אַ סך פֿעלקער אַ מאָן, וועמען צעאוס האָט ליב אין זיין האַרצען,
 ווי ער גיט דעם איצט אָב פֿבור, דערשלאַגענדיג ס׳פֿאלק פֿון אַכער.
 אָפֿער הוּת איף האָב שלעכטס געטאָן, פֿאַלגענדיג ביזע געדאנקען.
 וויל איף צוריק איבערבעטען איהם, געבענדיג קנס אָהן אַ גרעניץ.
 כוועל פֿאַר איף אלעמען אַנרופֿען תּיבָה די שענע געשאנקען:
 צעהען טאַלענטען דיין גאָלד, זיבען דרייַסען, קיינמאָל בערהרשע,
 דאָן צוואַנציג פֿונקלענדע טאָצען פֿון קיפּער, צוועלף קרעפֿטיגע פֿערדען,
 זיגריכע, וואָס פֿלעגען געמען נישט איין מאָל שוין פֿריזען ביים לויפֿען.
 ס׳וואָלט נישט געליטען קיין דוחק אין טייערן גאָלד, ס׳וואָלט נישט אָרעם
 זיין יענער מאָן, וועלכער וואָלט פֿאַרמאָגען אזוי פֿיל, זיין אייגענס,
 וויפֿיל עס האָבען מיר פֿריזען געבראַכט די איינהופֿיגע פֿערדען.
 געבען וועל איף זיבען פֿרויען, וואָס אַרבייטען קאָנען אָהן פֿגימה,
 וועלכע איף האָב זיך געקליבען, ווען ער האָט לעספֿאַם איינגענומען,
 און וואָס זיי האָבען אין שענקט אַריבערגעשטיגט אלע פֿרויען.
 זיי וועל כִּיאַוועקגעבען איהם, און מיט זיי — די, וואָס כִּיהאָב צוגענומען
 דעמאָלט — פֿרויעאוסעס טאָכטער; און שווערען וועל איף אַ שבוּעה,
 אז איף בין קיינמאָל צו איהר נישט אַרויף אויפֿן הויכען געלעגער,
 ווי ס׳איז דער שטייגער צעווישען די מענשען, פֿון מאָנען און פֿרויען.
 דאָס איז אַלץ תּיבָה געגרייט, און ווען ס׳וועלען געבען די געטער
 אונז צו צעשטערען אַמאָל די פעסטונג די גרויסע פֿון פֿריאַם,
 זאָל ער זיך אַנלאָרען שיפֿען מיט טייערן גאָלד און מיט קיפּער,
 און בשעת מיר וועלען האַלטען אין טיילען זיך אַלדאָס פֿאַרבראַפֿטע
 זאָל ער זיך קלייבען אליין דעמאָלט צוואַנציג טראַיאַנישע פֿרויען,
 זאָלען דאָס זיין נאָך העלענע פֿון אַרגאָס די שענסטע אַפֿילו.
 און טאָמער קעהרען מיר אום זיך אין אינער מילכפֿליסיגער אַרגאָס,
 זאָל ער אַן איידעם מיר זיין; איף וועל עהרען איהם פֿונקט ווי אָרעסטן
 מיין לעצטגעבוירענעס, וואָס וואַקסט מיר אויף אין עשירות אין גרויסער.
 טעכטער פֿאַרמאָג איף דרייַ אין מיין וואוילגעפֿעסטעטען פֿאלאין:
 פֿריהער געהט כִּריוואַטעמיס, לאַאָריקע און אַפֿיאַנאָסא.
 איינע פֿון זיי זאָל ער וועהלען און זיך פֿאַר אַ פֿרוי אָהן שום אויסקויף
 פֿיהרען אַוועק אין פעלעאוסעס הויז; כוועל נאָך צוגעבען נדן
 זעהער אַ גרויסען, וואָס קיינער האָט קיינמאָל אַ טאָכטער געגעבען.
 זיבען בעפעלקערטע שטעט וועל איף צוגעבען איהם נאָך אַחוץ דעם:
 הירע די גראַזריכע, וויטער ענאָפּע, דערנאָך קאַרדאַמילע,
 פֿעראַי, די הייליגע, אַנטייע, טיף צווישען לאַנקעס געלעגען.

אײַפֿייע ענדליך די שענע און פּעדאס, פון ווינשטעק בעדינגעלט.
אלע גאָר גאָהענט פון ים, נישט ווייט פֿון דער זאמדיגער פּילאָס.
סװאָוינט אַ געשלעכט דאָרט פון מענער, גאָר רײַך אין שעפּסען און אַקסען.
וואָס וועלען פונקט ווי אַ גאָט תּמיד אַלפּערן איהם מיט געשאנקען
און וועלען אונטער זײַן סצעפּטער איהם אַפּצאָהלען שטײַערן פעטע.
דאָס וויל אײַף אַלצדינג איהם געבען, אויב ער לאָזט נאָר אַפּ פון זײַן צאָרען.
וואָלט ער זײַן פעס דאָך געשטילט, — גאָר האָדעס, דער לאָזט זיך נישט
פּויגען;

האַפּען איהם טאָקע די מענשען מעהר פּינט ווי די אַנדערע געטער —
און זאָל ער נאָכגעבען מיר, ווײַל אײַף בין דאָך אַ גרעסערער קיניג,
און ווײַל אײַף ריהם זיך צו זײַן אַ סך עלטער פון איהם אין די לאָהדען.
איהם האָט געענטפּערט דערויף דער גערענישער רײַטערסמאן נעסטאָר:
„רוהמיגער ווהן פון אַטראַס, בעהערשער פֿון פֿאַלק, אַגאַמעמאָן!
נישט קײַן אומווערדיגע זאַכען גיסטו דאָ דעם הערשער אַכילעס.
לאָמיר זשע באַלד די דערוועהלטע בעשטימען, זיי זאָלען וואָס גיכער
לאָזען זיך געהן אין געצעלט פון אַכילעס, דעם ווהן פֿון פעלעאָס.
אָדער אײַף וועל זיי אַליין שוין אַנרופּען, און זיי זאָלען פֿאַלגען.
פעניקס דער אַלטער, דעם צעאָסעס ליפּלינג, זאָל אַלעמען פֿיהרען,
ווייטער — דער גרויסער אַיאָקס און דער געטליכער ווהן פון לאַערטעס;
אָדיאָס און אַיריפּאַטעס, די העראָלדען, וועלען בעגלייטען.
ברענגט זשע אונז האַנט-וואַסער גיף, הייסט אַלעמען שווייגען לחלוטין,
און לאָמיר בעטען דעם קראָנאַסעס ווהן, אז ער זאָל זיך הערבאַרמען.“
דאָס טײַער געזאָגט, און בײַ אַלעמען האָפּען די רײַה אויסגענומען.
ס'האַפּען די העראָלדען תּיכף מיט וואַסער די הענט זיי בעגאָסען,
ינגלינגען האָפּען געפילט מיט ווייזן די געפּעסען ביז אויבען
און, אין די בעכערס אַנגיסענדיג, איטליכען אונטערגעטראָגען.
און ווען זיי האָפּען געשפרענגט און געטרונקען, פיל ס'האַרץ האָט גע-
גלוסט זיי.

האַפּען די שלוחים פאַרלאָזט דאָס געצעלט פֿון אַטריד אַגאַמעמאָן.
ס'האַט זיי אַ סך אַנגעזאָגט דער גערענישער רײַטערסמאן נעסטאָר,
געבענדיג יעדען אַ וואַונק, און דערײַקרישט — דעם ווהן פון לאַערטעס,
זיי צו דערווייכען דאָס האַרץ פונם מעכטיגען ווהן פֿון פעלעאָס.
זיי זײַנען בײַדע* אַזעק פאַזע ברעג פון פֿילרוישיגען וואַסער,
בעטענדיג פיל בײַ פּאַסידיאָן, דעם לענדערצעטרייסלער, ער זאָל דאָך
געבען זיי גרינג צו דערגרייכען דאָס האַרץ פון אַיאָקאַסעס קינדסקינד.
און ווען זיי האָפּען דערגרייכט די געצעלטען פון די מירמידאָנען,

* דער דיכטער האָט דאָ אין זײַנען נאָר די בײַדע הויפט-פּערזאָנען: אָדיססי

האָבען זיי איהם דאָרט געפונען, דערפֿרעהענדיג ס'האָרץ מיט אַ ציטרע, קינציג געארבייט און שען, מיט אַ וילפֿעדנעם פֿריקעל פֿון אייבען; ער האָט זי פֿאַר זיך געטומען, צעשטערענדיג עטיאָנס פֿעסטונג.

דאָ ט'ער דערפֿרעהט זיין גשמ, בעזינגענדיג גבורות פֿון מענער. פֿאַטראָקלאָט איינער אליין איז אין שווינגען געזעסען אַנטקעגען, וואַרשענדיג, ביז דעם איינאַקאָסעם קינדסקינד וועט אויפהערען זינגען. זיי זינגען נעהענטער צו — פֿאַראַוים אַדיסיי איז געגאנגען —

און געבען איהם זיך געשטעלט; ס'האָט אַ שפּונג געטאָן אויף דאָ אַכילעס און מיט דער ציטרע אין האַנט פֿאַרלאָזען דעם אָרט פֿון זיין ויצען. ס'האָט אויך פֿאַטראָקלאָס געשטעלט זיך, דערזעהענדיג פֿאַר זיך די העלדען.

און ס'האָט בעגריסט זיי אזוי אַכיל דער גיכפֿיסגער תיכף: „כ'פענש אייך, איהר מענער איהר ליבע! אפנים, עס איז זעהר שלעכט שוין;

נאָך איהר זינט מיר, כאַטש איך צערן, די ליבסטע פֿון אלע אַכעער". זאָגענדיג דאָס, האָט אַכילעס דער געטליכער ווייטער געפֿיהרט זיי, און זיי געהייסען זיך וועצען אויף שטולען און פֿורפֿורנע דעקען.

גיך האָט געזאָגט ער דערנאָך צו פֿאַטראָקלאָס, וואָס נאָהנט איז געשטאנען: „שמעל אונז אַ גרעסער געפֿעס, אַ ווהן פֿון מענאָטיאָס, אַנידער, שטארקען וויין מיט צונויף און פֿאַר איטליכען גרייט אָן אַ בעכער.

ווייל עס געפינען זיך אונטער מיין דאָך איצט די מענער די ליבסטע". דאָס ט'ער געזאָגט, און געפֿאַלגט האָט פֿאַטראָקלאָס דעם חבֿר דעם ליבען. דאָן ט'ער אַנידערגעשטעלט אַ האַקמיש ביים בלאַקער פֿון פֿייער,

פֿאַר זיך דעם רוקען צעלעגט פֿון אַ שעפּס און אַ ציג פֿון אַ פֿעטער און פֿון אַ שוויין אַ געשטאַפּטען דעם שמאַלציגען רוקענביין ווייטער. איהם האָט דערלאָנגט אויטאָמעדאָן, צעהאקט האָט אַכיל דער גאַמגלייכער.

ער האָט דאָס פֿלייש גוט צעשטיקעלט און אויפֿגעשפּיזט דאָס אויף די דראַטען.

פֿאַטראָקלאָס אָבער, דער געטליכער, האָט אַ גרויס פֿייער צעבלאָזען. נאָכדעם, ווען ס'פֿייער איז אויסגעברענט און ווען די פֿלאַם איז פֿאַרלאָשען, האָט ער די קיילען צעשארט, און פֿון אייבען צעשפּרייט דאָן די דראַטען.

אַנשפֿאַרענדיג אויף די שטיינער, מיט הייליגע וואַלן דאָס בעשאַטען. נאָכדעם, ווען ס'איז שוין געפֿראַטען געווען און צעשפּרייט אויף די פֿרעטער, האָט זיי פֿאַטראָקלאָס דערלאָנגט צו דעם טיש אין פֿרעכטיגע קוישלעך.

ברויט, און אַכילעס דער געטליכער האָט זיי דאָס פֿלייש צוגעטראָגען. דאָן האָט אַכיל זיך בעזעצט אַדיסיי דעם גאַמגלייכען אַנטקעגען, געבען דער אַנדערער זיט פֿון וואַנט, און פֿאַטראָקלאָס געהייסען

מקריב זיין; און דער האָט באלה פֿאַרברענט די קרבנות אין פֿייער.

זיי האָבען צו די געגרייטע מאַכלים די הענט אויסגעצויגען.
און אז זיי האָבען געשטילט דאָס פאַרלאַנגען נאָך טרינקען און עסען,
דאָ האָט צו אַפּעניקס'ן איאקס געווינקט; אַדוסיי האָט בעמערקט דאָס,
אַנגעפילט הייבט זיין בעכער מיט וויין און געזאָגט צו אַכיליין:
„זיי מיר געבענשט, אַ אַכילעס: עס מעהלט גיט קיין מאַלצייט קיין רייכע-
ניט אינעם הויכען געצעלט פון אַטראַעס'עס ווען אַנאמעמנאָן
און אויף גיט איצטער. אַ סך האָט איהר ביידע געגרייט צו דער סעודה.
אַבער עס אַרט אונז נישט איצטער דער ענין פון מאַלצייטען ויסע, ()
נאָר אַ גרויס אומגליק געוואויר ווערענדיג, אַ די ווימען פון צעאוס,
שרעקען מיר שטארק ויף, און טאַמער וועסטו ויף גיט גארטלען מיט פח,
זייג' מיר אין ספק, צי וועל' מיר פאַרלירען צי רעטען די שיפּען.
ווייל די בעהאַרצטע טראַיאַנער און זייערע שטארקע חברים
האָבען צעלעגט ויף גאָר גאָהענט פון אונזערע שיפּען און מויער,
צינדענדיג פויערס אַ סך נעבען לאַגער, און זאָגען, זיי וועלען
מעהר שוין גיט אַבהאַלטען ויף און די שיפּען די שוואַרצע בעפאַלען.
צעאוס, דעם קראַנאַס'עס ווען, אַגוט זיי, פליצענדיג, גוטע סימנים;
העקמאָר, בעריהמענדיג ויף מיט זינע געוואלדיגע פחות,
וויילדעוועט איבער דער מאַס, אויף צעאוס פאַרטרויענדיג, און שאַצט
מעהר גיט קיין מענשען און געטער; פול איז ער פון מעכטיגער חימה.
און ער בעט ויף, אז פאלד זאל די געטליכע עאָס ערשיינען;
וואָרום ער גרייסט ויף, אז ער וועט די שפיץ פון די שיפּען אַבהאַקען,
אין אַ פאַרניכטענדען פויער די שיפּען אליין דאָן פאַרברענען,
און די אַבעסער, צעמישטע פון ויף, האַרטען גופא דערדרגען.
שטארק האָב איף מורא אין האַרצען, אז סוועלען ערפילען די געטער
זינע מחשבות; אונז וואָלט דאָן בעשערט זיין אין טראַיע צו פאלען,
ווייט פונעם היימישען לאַנד, פון דער פערדרייכער אַרגאָס דערווייטערט.
הויב זשע ויף איצט אויף, כאַטש שפעט, אויב די ווילסט די אַלעער גאָר
העלפּען.
וואָס ווערען שטארק איצט געדריקט דורכ'ן אימפעט פון טראַאישען חיל.
דיף וועט פאַרדריסען אליין, וואָס די האַסט צו דער צייט גיט געהאַלפּען;
נאָר ווען געשעהן איז דאָס אומגליק, איז שוין מעהר גיטאָ קיין שום
סגולה;
פריהער בעטראַכט, ווי דאָס ביז פונעם דאָנאָער-פאַלק אַבצו-ווענדען.
ליבער! דיר האָט אַנגעזאָגט דאָך דאָס זעלבע דין פאַטער פעלעאוס,
אין יענעם טאָג, ווען ער האָט צום אַטריה אַפגעשיקט דיף פון פּטיע:
„קראַפט וועלען געבען דיר, קינא מיננס, אי פאַלאַס אַטענע, אי הערע,
אויב נאָר זיי וועלען בעווייליגען; די אַבער האַלט איין דין גאָה
אין דין געמיט; ווייל די ליבע צו שלום איז בעסער אַפולע.“

מאקס ווינאריץ. - פון האַמערס „איליאדע“.

אייפייז ענדליך די שענע און פערצאם פון ווינשטעק בערינגעלט.
אלע גאר גאהענט פון יום, ניט ווייט פון דער זאמדיגער פילאם.
סוואיינט א געשלעכט דארט פון מענער, גאר רייך אין שעפסען און אקסען,
וואס וועלען פונקט ווי א גאט תמיד אכפערן דיך מיט געשאנקען
און וועלען אונטער דיין סצעפטער דיר אפצאהלען שטייערן פעטע.
דאס וועט ער אלצדינג דיר געבען, אויב דו לאזט נאר אפ פון דיין
צארען.

אויב דו האסט אפער פונדעסטוועגען פיינט אנאמעמנאן אין הארצען,
איהם און אויך זיינע געשאנקען, דערבארעם זיך אויף די אכעער
אלע, וואס ווערען געשטיקט פונם שונא; זיי וועלען דיך עהרען
פונקט ווי א גאט; גרויסען פבור קאנסטו זיך ביי זיי איצט הערשלאגען.
העקטארן קאנסטו איצט טויטען; ער וועט צו דיר צוגעהן גאר גאהענט,
ווייל אין זיין שרעקליכער חימה מיינט ער, סקאן צו איהם זיך ניט
גלייכען

קיינער אין פח פון די, וואס אהערגעבראכט האבען די שיפען“.

(סוף קומט).